

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben bázis hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszatérítését
 vagy megőrségre nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Sajtó és rendőrség.

A sztrájkoló elvtársak tegnap annyira megfélemtették a sajtót, hogy majdnem megijedtünk. Teringette, ez már valami! A sajtó félrevezette a munkaadókat, akik tisztán ezért nem hajlandók a zsebelés határára átnyuló követeléseket teljesíteni. A sajtó vezette félre a közönséget is, mely egyértelműleg elítélte a zsebe ellen intézett legújabb merényletet. Sőt — óvatosságból — a sajtót szidták Jánossy Gyula rendőrkapitány helyett is, mert hát természetesen Jánossy Gyulát is a sajtó vezette félre úgy, hogy kötelességét eréllyel és imponáló bátorsággal teljesíti. Ez az erős kezű, bátor tisztviselő oda mert ütni, ahol porzott: feloszlatta a sztrájkantányát. Ismerték a keze járását a gyűlés szónokai, nagy óvatosan ráterítették Jánossyra az ujságot csak az ujságon ütöttek nagyokat, persze úgy, hogy az is érezze, a ki alatta van.

Ennél szebb elismerést a sajtó és a rendőrség ritkán kaptak.

Kötelességét teljesítette mind a kettő. A sztrájkoló kőművesek horribilis anyagi és türhetlen hatalmi követeléseik egyszerűen elviselhetetlen zsebelést jelentenek.

Nyögünk a rettenetes lakás inség miatt, általános a panasz, hogy Nagyváradon nem lehet olcsó és jó lakást kapni és a házbér forgalma rokon forgalomra vált az uzsorával. Nos hát ha keressük az uzsora forrását, megtaláljuk az építőállványokon. Azokon az állványokon, amelyek az órabért úgy értelmezik, hogy azt az óramutató lassu mozgásáért, nem pedig munkáért fizetik. Nem is mozognak sokkal gyorsabban, mint az óramutató; érte természetesen a kényelmesebbet, a kis mutatót. Dolgos embernek már az is büntetés, ha látja azt a flegmatikus lógást, a mit némelyik állványon a szaktársi öntudat jegyében elkövetnek. A melyik kereskedő úgy dolgozik, mind csödbe jutna, ha egy tisztviselő így szolgálna, rögtön elcsapnák — a kőműves urak meg fizetésemelést kérnek érte.

Meggyalázza a »munkás« és a »munka« tisztos nevét az, aki így dolgozván, magát munkásnak, a mit pedig az állványokon elkövet, azt munkának nevezi és — ez a retrén — fizetésemelést követel.

Követel? Mi cimen? Talán hogy drágább legyen az építkezés és drágább a lakás? Nem jut eszükbe, hogy a meny-

nyivel drágább a kőműves munka, annyival feljebb megy a házbér is és pedig a kőműveseké is? Nem látják, hogy míg a polgárság zsebébe nyulálnak, addig ugyanannyit kiemelnek a saját zsebükből is?

Nem állana feladata magaslátán a sajtó, ha ezt szó nélkül tűné és nem volna méltó a közönség bizalmára a rendőrség, ha ehhez segédkezet nyújtana, sőt talán még a terrorizálásokat is eltűné.

A közönség érdekeit, a közérdeket szolgáljuk mind a ketten, rendőrség és sajtó egyaránt. Gyülekezhetnek, a mennyit tetszik; maga a józan munkásság belátja, hogy a vezetők most jótalan harcot provokáltak. Az egyik szónok jónak látta fel is hívni az alig száz főnyi »tömeget«, hogy máskor többen jöjjenek népgyűlésre. Ez a legjobban jellemzi a helyzetet. Igazságtalan ügynek nem lehetnek lelkes, elszánt katonái, csak lézengő, csatangoló portyázói. Ezekkel szemben pedig a közönség érdekében a sajtó ezentúl is meg fogja mondani az igazat, a rendőrség pedig bátor vezetője példájára tovább is tenni fogja kötelességét rendületlenül.

*

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Levél az északi sarkköről.

1911. július 21.
 Északi sarkkör.

Kedves Szerkesztő Ur!

Már idestova egy hete, hogy előbbi levelemet megírtam; ideje már, hogy most néhány szóval leírjam egy heti utamat a norvég fjordokban.

Tudvalevő dolog, hogy »fjordok« csak az északi tengerekben fordulnak elő. A skandináv térszövegnek, Izlandnak, vagy Grönlandnak partjain mindenütt megtalálhatók a szárazföldre mélyen belenyúló tengeröblök, melyeknek szélessége többnyire 1—2 kilométer, a legszélesebbé sem több, mint 7—8 kilométer, hosszúságuk azonban nagyon is jelentékeny, néha 100, 200 km., sőt még több. Keletkezésük okáról vitatkoznak a geológusok; egyesek gleccser-csiszolásoknak tartják a jégkorból, mások jégkori folyók medrének, ismét mások erőszakos talajemelkedések és talajsüllyedések eredményének. Valószínű, hogy mindezen okok közrejátszottak. De az bizonyos, hogy nemcsak a geológus, hanem az e tudományban laikus ember is érdeklődéssel nézheti azon változatos képeket, melyeket a fjordok világa nyújt. A

fjordok vize az egész hét alatt állandóan a lehető legcsöndesebb volt; sötétzöld színet semmi sem, zavarta. Képzeld el már most kedves Szerkesztő ur, hogy e gyönyörű víztükrök mindkét oldalán 1000—1500 méter magas meredek sziklafalak emelkednek, hol pompás erdőkkel borítva, hol pedig egész komor fenségében látható az óriási, függőlegesen ég telé törő fekete gránit-szikla. Néhol hó és gleccser látszanak; de legtöbbször oly meredek a szikla, hogy ott a hó meg nem áll. Annál több azonban a vizesés; több száz méter magasságról rohannak le a hegyi patakok, melyeknek vize szinte szétporzik az esésben. Ha pedig a lemenő nap sugarai ezüstszínűre festik a fjordok vizét, ez valóban páratlanul szép látvány.

Mint aki már több év óta nyáron állandóan a hegyeket mászom, érthető érdeklődéssel néztem e hegyeket a turista szempontjából is. Bár Norvégia legmagasabb hegye, a *Galdhøpig* nem éri el a Tátra legmagasabb csúcsait sem, nem is szólva a svájci vagy tiroli Alpokról, mégis ez utóbbiak megmászása gyermekjáték a norvég hegyekéhez képest. A legrövidebb hegymászások 10—15 órát vesznek igénybe és kivétel nélkül nagyon nehezek. Sehol semmi ut a csúcsmászásokhoz, a szikla pedig oly meredek, hogy meg sem lehet egykönnyen kapaszkodni. Itt csak az országutakon megtehető gyalogolásokról lehet szó, de ezek

azután valóban remek vidékeken vezetnek keresztül. Hogy mily meredek a hegyek, legyen elég arra a körülményre mutatnom, hogy az ország belsejéből az Atlanti oceanig mindössze *hat* országut vezet és *két* vasuti vonal; egyébiránt a hegyek egész függőlegesen végződnek a tengerrel. Remélem, a télen a Katholikus Kör vezető estélyein lesz alkalom az érdekes természeti alakulásokat képekben is bemutatnom.

De már most áttérek utamra. Bergenben szálltam az »Irma« hajóra, mely kizárólag a turistákat szolgálja és a fjordokon keresztül Newcastleból Trondhjemnek tart.

Utam szombat reggeltől csütörtök reggelig tartott. De ne tessék gondolni, hogy ezalatt állandóan hajón éltem volna; a hajó utja úgy van összeállítva, hogy számos helyen kiköt, néha 2—3 órára, néha 10—15 órára is, hogy a szebb vidékeket meglehessen tekinteni. Ez órákat alaposan ki lehetett használni a gyaloglásra.

Szombaton egész nap a Sognefjordban voltunk. Balholmen és Flaam városkákat érintve, estére Gudvangenbe értünk. Mivel 9 órakor itt még teljes világosságban süt a nap, többedmagammal kiszálltam és még másfélórás sétát tehettem a *Naerødal*-ban.

A Sogne-fjordnak talán ez a legzordabb

* Dal = völgy.

Ne féljen és ne
 rettegjen a
 kolerától, mert

Itt a király

KAPHATÓ MINDENÜTT.

legegészségesebb alkalikus
 baktérium mentes
 üdítő és borviz

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 29.

Náday Lajos alelnök 10 óra után nyitja meg az ülést.

Hitelesítik a múlt ülés jegyzőkönyvét, amelynek megtörténte után jelenti az elnök, hogy Kobak Kornél és Preszly Elemér visszavonták a szabadságidő iránti kérelmeket, minek folytán a kérelem és a mára halasztott névszerinti szavazás elmarad.

Jelenti továbbá, hogy Hock János, Jaczkó Pál, gróf Eszterházy Miklós és Holló Lajos több-kevesebb szabadságot kérnek, amely kérelmek fölött husznál több képviselő névszerinti szavazás elrendelését és ugyancsak husznál több képviselő a névszerinti szavazásoknak a legközelebbi ülésre való halasztását kéri.

A Ház ily értelemben határoz.

Az elnöki előterjesztések során elnök bemutatja Versec város feliratát, melyben a technikai obstrukció elleni állásfoglalásra hívja fel a többi vármegyét. (Eljenzés a jobboldalon.) Bemutatja továbbá a nagyváradi és szarvasi népgyűléseknek az általános, titkos választójog törvényjavaslatának minél előbb való benyújtását sürgető feliratát és Csanádvármegye feliratát az egyesülési és gyűlekezési jog törvényes szabályozása tárgyában.

A Ház ezen feliratokat az elnöki enunciació értelmében az állandó kérvényi bizottsághoz utasítja.

Az interpellációs könyv felolvasása után, melybe a hét régi interpelláción kívül

Pozsgay Miklós a bogyzói adókievéssek és **Polónyi** Dezső a horvát politikai helyzet tárgyában jegyzett be újabb interpellációt.

Elnök indítványozza, hogy a Ház 1 órakor térjen át az interpellációkra.

Következett ezután napirenden a

véderőjavaslat

folymatlagos tárgyalása.

Márkus László: Az idősebb **Andrássy** szavainak idézésével kezdi beszédét, melyekkel **Andrássy** az obstrukciót elítélte.

A véderőjavaslatokra tér ezután át, melyeknek törvényerőre való emelkedését az országra nézve eminens szükségletek tartja. Hogy pedig eloszlatassuk azt a közvéleménybe beidézett téves nézetet — ugymond — a törvényhozásnak kell felvilágosítania a közvéleményt, hogy az önálló magyar hadsereg felállítása az országra nézve csak óriási teher volna. Nagyhatalmi állásunk követeli az erős hadsereget és ez csak közös alapon érhető el. Ep ezért van szükségünk közös külügyi képviselőre is. Az önálló magyar hadsereg igen sok pénzbe kerül és azt nem bírja el az ország. És ha már meg volna is, mit érnénk el akkor, ha annak hadvezérévé valami osztrákot tenne meg a hadügyi vezetőség? Kérdi, miért hangoztatja az ellenzék mindig azt, hogy Bécsnek szavaznak meg mindent, midőn a hadseregnek hoz újabb áldozatot, pedig azt, amit a hadsereg részére szavazunk meg, tulajdonképpen a mi védelmünkre szolgál.

Benedek János: Nem igaz. (Helyeslés a baloldalon.)

Márkus László: Nem elég a lelkesedés. A legénységet jól ki kell képezni.

Attér ezután a javaslatnak általánosságban való ismertetésére, fejtegeti továbbá a két éves katonai szolgálat előnyeit. Hálás lesz a nemzet, ha a parlament a javaslatot megszavazza. A pénzügyi kifogások ellen felhossa, hogy akkor, mikor **Lukács László** az egyik legszögribb pénzügyminiszter a javaslatot a Ház elé terjesztette, pénzügyi tulmegerheltetéstől nem kell tartanunk.

A magyar nyelv érvényesülését — ugymond — a tisztek fogják elősegíteni az által, ha megtanulnak magyarul. A jelvény és címer kérdés a 9-es bizottság programja szerint fog megoldatni. Vitatkozik ezután **Apponyival**, aki a pénzügyi terheket tulsulyosnak tartja.

Az altiszti kérdés megoldásában is a nyelv-kérdést tartja mérvadóknak. A legénység kiképzésénél pedig a nyelvi kérdés csak másodrendű kérdés. A nemzeti érzést, mint **Pittreich** volt hadügyminiszter mondta, fejleszteni kell a hadseregben, ennek megvalósítását pedig a jelvény és címerkérdés megoldásával fogjuk elérni, azon az alapon, mint az a 9-es bizottság programjában kontemplálva van.

A nemzet boldogságának csak egy erős hadsereg képezheti feltételét, ezt pedig csak a hadsereg állandó fejlesztése eredményezheti. Elfogadja a javaslatot. (Elnök eljenzés és taps a jobboldalon.) A szónokot számosan üdvözlik.

Gróf Batthyány Tivadar a következő szónok. Szeretné, ha a pártok megértének egymást. Ő nem osztja **Márkus László** nézetét, hogy minden áron nagynatalom legyünk. Ez a nagyhatalmi állás nem éri meg az ily nagy áldozatokat. Nekünk éppen az az érdekünk, hogy ne kifelé terjeszkedjünk, hanem befelé erősödjünk. Ahhoz pedig nemzeti politika kell és nem szuronyerdő meg **Dreadnought**.

Nem bizik az olasz szövetségben, a némettől meg egyenesen fél. A Balkán rokonszenvét sem fogjuk megnyerni a fegyverkezéssel. **Tisza Istvánnal** polemizál, hogy a függetlenségi párt nem mondott le katonai programjáról, mert azt **Tisza** állítja.

A függetlenségi párt nem mondott le az önálló hadseregről, csak az önálló gazdasági berendezések feltétele mellett volt hajlandó a kérdést elnapolni.

A miniszterelnök, aki különben jó pszichológusnak bizonyult, számításában csalódott akkor, amikor az ellenzék gyengésségére alapította számításait és ha a külügyminiszter lapja, hirdeti, hogy nem lehet szó kompromisszumról, hanem csak diadalról, akkor emberi dolog (és itt szónok az asztalra üt), ha viszont az ellenzék azt mondja, hogy azért sem, hanem kötelességének tartja a javaslatok ellen minden erejét a harcba vinni. (Nagy zaj és eljenzés a baloldalon.)

része, de a maga nemében igazán nagyszerű. Svájcnak legvadabb vidékei, pl. a Grimselposs környéke foghatók csak hozzá. Másnap igen szép kirándulást lehetett tenni az u. n. *Stalheim-klev* ig, hol a völgy teljesen összeszorul, és két hatalmas vízesés látszik állandóan, a *Stalheimfos* és a *Sivlefos*. Délután Balholmenben ismételt láthattuk a német császár yachtját, a »Hohenzollern«-t.

A Sogne-fjord után a *Nord-fjord* következett. Ezzel bejutottunk Norvégia legmagasabb hegyei közé, a *Fotunheim* be. Itt van a *Fostedalbrae*, egy 850 négyzetkilométernyi kiterjedésű gleccsermező, melyről vagy 25 nagy gleccser nyulik le. Több ilyen jégár a hajóról is látszik, de a legszebbhez, a *Kjendalsbrae*hez kirándulást is tehattunk. *Loenből* kellett megindulni és hol gyalog, hol külön kis hajón végig a *Loenvand* nevű tavon eljutottunk a gleccserhez.

A tónak déli vége felé márvány oszlop őrzi az 1905. január 15-én történt szerencsétlenség emlékét, midőn a 2004 m. magas *Ravnfjeld* hegyről oly óriási sziklatömeg zuhant a tóba, hogy a felcsapó víz egy egész kis telep elpusztított és 61 ember halálát lelta. A gleccserhez közel menni életveszélyes dolog a lezuhanó jégtömegek miatt; színe azonban gyönyörű tiszta kék.

Ugyancsak nagyon érdekes volt a *Söndmøre* nevű vidéken tett gyalogséta *Oie* és *Hellesytt* között, 25 km. távolságban. Ez az ut a Söndmøre legszebb vidékén, a *Norangsádon* visz keresztül. Néhány kilométernyire *Öietől*

1908. május 28-án oly sziklaomlás volt, hogy a folyó víz helyén állandó tö támadt, melynek hossza 600, szélessége 300, mélysége 30 méter. A víz elborított egy falut és a régi országot is víz alá került.

Nagyon szép a *Geiranger* fjord a *Syv Söstre* (»Hét nővér«) vízeséssel *Marok* falu közelében. Marokból a *Stiilfs* hágora emlékeztető roppant kanyarulatot ut vezet fel a *Djupvand* nevű, 1000 m. magasságban fekvő tóhoz. Ott azonban már ugyancsak csipős volt a hideg. Nem csoda, az egész vidéket nyáron is hó meg jég borítja.

A *Romsdal* meglekintését sem mulaszthatja el senki, aki Norvégiába jut. Az ember *Aandalmaes*-ből (*Molde*-fjord) indul neki a pompás országutnak, 14 km-t gyalogol (a »Kurgast« persze kocszik, így tett a társaság legnagyobb része), és eljut *Horghheimba* (olv. »Hörjem«), hol a *Romsdal* legérdekesebb része véget ér. Érdekes látni egyik oldalon a hatalmas *Romsdalshorn*, a másikon pedig a *Troldtindern*-t (»Boszorkányok hegye«).

Szurdán délután *Molde*-ba értünk. Csinos kis városka, nagyon szép környékkel. Szép a prot. templomban látható kép, mely a feltámadt üdvözítő sirjánál csodálkozó asszonyokat és az angyal ábrázolja (»Paskemorgen«); mestere *Axel Ender*. Hanem *Molde*-ben mi történt velem! Borotválkozni megyek. Egy borbély legény annak rendje és módja szerint beszappanoz, midőn egyszerre előáll egy asszony, előveszi a borotvát és nekem áll . . . Ilyen se esett meg még velem . . .

Molde után következett az utnak legnyugatibb része *Kristiansund* ig, de az Atlanti óceán még itt sem okozott bajt, bár erősen hullámozott.

Igazán sajnáltuk, midőn csütörtök reggel *Trondhjembé* érve, ott kellett hagynunk az »Irma« hajót. Nagyon kedélyes élet folyt ám ott! A hajó kapitánya, *Thorwald Hansen* igazán aranyozni való ember. Minden este volt valami kis mulatság, hol zongora, hol tánc gramofon mellett és mi nézők se kerültünk ágyba éjjel előtt. (Megjegyzem, hogy éjjelkor a hajó fedélzetén természetes világosságon még olvasni lehetett.) A hajón volt vagy 40 amerikai és 50 angol, más alig akadt. De ugy össze szoktunk, hogy csakugyan különösen esett az elbucuzás. Persze, állandóan angolul kell társalognom.

Trondhjemb-ben megnéztük a híres dómot, mely részben román, részben csucsives stílusban épült, különben a skand.náv félsziget legzebb temploma. Itt katolikus templom is van, szt. *Olaf* temploma és egy kis kath. kápolna. Szép volt a délutáni kirándulás a *Nedre-Lerfos* nevű nagy vízeséshez.

Este 9-kor ismét ütt az indulás órája, át kellett szállni a »Neptun« hajóra, mely az Északi fokra indul. Vasárnap délután már Európa legészakibb pontján leszek.

Ez északi ut azonban külön levél tárgyat fogja képezni.

Isten velünk! Sok-sok üdvözetet küld a távolból kedves jó Szerkesztő Urnak

dr Pataky Arnold.

Telefon 8.

Gyümölcs-szállításhoz való kosarakat nagyban és kicsinyben, friss töltésű mindennemű gyógy- és ásványvizeket csakis

JANKY ANTAL
utódánál **szerezhet be.**
Telefon 8.

Mikocsevich Kanut közbeszól valamit, mire az ellenzék zajongani kezd.

Elnök állandóan csenget.

Mikocsevich Kanut látva az ellenzék felzudulását, kifelé indul a teremből.

Beck Lajos: Menj haza Kanut, minden meg van bocsátva!

Batthyány Tivadar: Én fölteszem, hogy ez a választás szintiszta választás volt.

Farkas Zoltán: No hála istennek!

Batthyány Tivadar: Kérem, csak föltelezzem. (Derűtlenség a balon.) Tegyük fel, hogy nem vesztegettek, hogy a pártkasszájukban olyan kevés pénz volt, mint a mieinkben, 1905. és 1906-ban, de akármily ideális is volt a választás, kérdezem: megmondták-e a népnek, hogy az ujonclétszámot telemelik?

Farkas Zoltán: Megmondtam!

Sümegei Vilmos: Ön tudta, Héderváry nem?

Batthyány Tivadar: Nem mondták meg, sőt azt se, hogy a kilences bizottság programját elhalasztják. Tessék most megkérdezni a népet. Előbb a választói jogot, a gazdasági önállóságot kívánjuk, s csak azután adjuk meg a véderőnek, ami megadható.

Foglalkozik ezután a javaslat részletkérdéseivel: a cimer, a nyelvi, az altiszt-képzés és a kétéves katonai szolgálat kérdéseivel. Mindenütt e kérdésekben a katonai copf az uralkodó. Megemlíti egy osztrák főhercegnek ezen katonai copf ellen irt brosuráját, aki utóbb inkább kilépett a hadseregből, semhogy alávesse magát e copf rendszerű hadsereg rendelkezéseinek.

Batthyány Tivadar: A javaslatot nem fogadja el. Határozati javaslatot nyújt be a magyar ágyugyár létesítése iránt.

Márkus László személyes kérdésben szólal fel.

A szavazásokra hétfőn kerül a sor.

Az ülés vége 2 órakor.

Perczel provokálta Justhot. Perczel Dezső tegnap délelőtt báró Solymossy Ödön és Vojnich Sándor által elégtételt kértett Justh Gyulától tegnapielőtti közbeszólásáért. Justh Gyula Lovászy Márton és Mádi Kovács Jánost nevezte meg segédeikül. A segédek délben ültek össze tárgyalásra. Párban azonban nem lett a dologból, mert Justh Gyula kijelentette az Új Hírek tudósítója előtt, hogy nem ad elégtételt Perczelnek:

— Nem párbajozom Perczellel, — mondotta — még csak az kéne, hogy én rehabilitáljam!

A tárgyalásról a következő jegyzőkönyvet vették fel:

Jegyzőkönyv.

Felvételt Budapestben, 1911. július hó 29-én.

Báró Solymossy Ödön és Vojnich Sándor, mint Perczel Dezső ur megbízottai elégtételt kérnek Justh Gyula urtól az 1911. évi július 28-iki ülésen vele szemben sértő modorban tett nyilatkozatáért.

Lovászy Márton és Mádi-Kovács János urak, mint a Justh Gyula ur megbízottai, felők nevében kijelentik, hogy *felők elégtételt nem ad, mert a jelen esetben elégtételadásnak helyét nem látja.*

Báró Solymossy Ödön, Vojnich Sándor,
mint Perczel Dezső ur megbízottai.

Mádi-Kovács János, Lovászy Márton,
mint Justh Gyula ur megbízottai.

Az esetet sokféleképpen kommentálták és az ellenzéken kifogásolták többen, hogy a Justh segédei olyan lojálisak voltak Perczel Dezsővel szemben. Kikeresték az 1911. febr. 11-iki ülés naplóját, amelyben sokkal *szűlyosabb* és erősebb sértő kitejezéseket mondott éppen Justh Gyula Perczel Dezsőnek és Perczel akkor *nem kért elégtételt.*

Perczel Dezső megbízottai a jegyzőkönyvet levél kíséretében megbízójukhoz juttatták, azzal, hogy Perczel Dezső részéről további lépések *megítélésnek szüksége fenn nem forog.*

A Novák-féle milliók.

Huszonöt millió értékű papirokban.

A konzul értesítése.

— Egy jó zsiros hagyaték mindenkor nagy érdeklődés és irigykedésre számíthat, mennyivel több joga van ehhez tehát a Novák-féle ausztriai hagyaték, mely sok-sok milliót képvisel. A magyar nyelvű hagyatékra legelőször mi adtunk hírt s rá pár nappal már az egész ország beszélt róla, sőt még a külföldi sajtó is foglalkozott a nehéz milliók, s azok boldog örököseivel. Pár hete minden hír megszakadt a milliók és az örökösök felel. Pedig az ügy korántsem aludt el. Az örökösök hangya szorgalommal keresik a régi családi okmányokat, melyek a Novák Emánuelhez való tartozásukat bizonyítják.

Az eddigi kutatásokban igen szerencsés volt Novák József, aki most már minden kétséget kizárólag be tudta igazolni, hogy a dusztag aranybánya tulajdonos, Neuman Emánuel testvére volt az ő édesatyjának. Ha a családi okmányok nem is volnának meg, Novák azok nélkül is egy csomó levéllel tudná igazolni a rokonságot. Novák ugyanis édesatyjának levelei között több levelet talált, melyeket Novák Emánuel irt hozzá még akkor, mikor a hetvenes években elhagyta Magyarországot és kincsszerző útjára indult az idegenbe. A levelek Clevelandból valók, Píribán városból. Neumann ugyanis itt vásárolta az első bányát, melyet később több és gazdagabb bányával szaporított. Neumann Emánuel különben e levelekből kitűnőleg annak tulajdoníthatta szerencsésjét, hogy abban az időben ment ki, amikor a felfedezések még kezdetüket élték s a kutatók nem özlödték el az aranytelepeket.

A dusztag aranybányák jelenleg is üzemben vannak s elsőrendű felszereléssel vannak ellátva. A gazdag bányákról újabb hírek jöttek és pedig a konzul útján. A legutóbbi értesülések szerint a hagyaték már teljesen leltározva van. Értékpapirokban huszonöt millió maradt. Ha tehát csupán ez a 25 millió volna a hagyaték, akkor is Novák nyolc millió koronát kap. Az ingatlanok sorsa felett még nem határoztak. Lehetséges, hogy azokat is értékesíteni fogják.

A konzul útján nyert felvilágosítás szerint

a hagyaték átadása, ha ügyes kezekben lesz, októberre megtörténhetik. Az újabb fordulat, mely minden kétséget kizárólag megállapította, hogy a főörökös Novák József, csak fokozza a hagyaték iránti érdeklődést.

A szociálisták népgyűlése.

A sztrájkokról és a sajtóról.

A nagyvárad szociálista párt tegnap délután népgyűlést tartott. Arra számítottunk s valószínűleg a párt korifeusai is arra számítottak, hogy szombat lévén, a munka befejezése után özönlenni fog a munkásság a Nagypiac-térre, hogy meghallgassa a tisztelt vezetőket, akik most is belekergettek a szegény embereket a keresetnélküliségbe, nem is annyira az anyagi előnyökért, mint az ő hatalmuk biztosítása céljából.

De csalódtunk. Gsalódtunk mi és csalódtott a párt, mert bizony nyomát se láttuk az érdeklődésnek. Nagyváradon ezivel van a munkásság s a népgyűlésre alig ment el 100—120 ember. Ebből is láthatják, hogy mennyire más nézet van a munkásság nagy zöme s a sztrájkra is csak az erőszak, a párt terrorizmusa hajtja őket.

A tegnap délután 6 órakor a Nagypiacon megtartott népgyűlést Beck Samu párttitkár nyitotta meg s Hendzsel Lajos elnökölt.

Pelle János volt a népgyűlés szónoka. A bejelentés szerint a »Közgazdasági helyzet és a sajtó« lett volna a népgyűlés tárgya, de az egész beszédben a közművesek sztrájkjával és a helybeli sajtóval foglalkozott Pelle János. Azért jöttek össze a Nagypiacon, mert a sajtó által félrevezetett hatóság elzárta előlük a Rhédey kertet. Nem volt céljuk a sztrájk, de a sajtó addig kiabálta a sztrájkot, míg az csakugyan bekövetkezett. Igaz, hogy egyezkedést folytattak a munkaadókkal, s némi béremelést követeltek. Ezt a munkaadók meg is adták volna, de csak a mostani munkákra, ők pedig követelték a jövőre is, szóval kollektív szerződést akartak s mivel az építők szövetsége ebbe nem ment bele, kénytelenek voltak sztrájkba lépni. A polgári sajtó elnevezte őket minden rosznak, s a sztrájkot rablóhadjáratnak. A harc még folyik, sőt bejelenti, hogy holnap az ácsok is a sztrájkolók mellé állanak. Ha a jelen levők nem helyeslik a sztrájkot, ne csatlakozzanak hozzájuk (Hát az erőszak! — A napokban nem így beszéltek.) Egyes helyen már is dolgoznak, mert egyik-másik kis iparos, aki nincs a kutyaszóvságban, aláírta a kollektív szerződést s kapott munkást. Más is kap, ha a jövőre való biztosítást elfogadja, mindaddig, amíg lesz munkás, mert a sajtó elzavarta a városból a munkások egy részét. Csak egyedül az a főtisztviselő nem fog kapni munkást, aki a sztrájk tanyát felosztotta s aki most szintén épít. Beszéde végén felszólította a munkásokat, hogy a holnap, vasárnap délután 4 órakor a Nagypiacon tartandó újabb

Tavaszi és nyári cipőkülönlegességek

„KOBRAK“-nál

Helybeli és vidéki telefon: 847.

28

Rákóczi-ut 3.

népgyűlésre a mostaninál nagyobb számmal jöjjenek össze.

Hendassel Lajos elnök beszélt még röviden a rosszul sikerült népgyűlés véget ért.

Altalában feltűnt, hogy a szónokok nagyon tartózkodóan, biggadtan beszéltek s még a hatóságot sem szidták, csupán a sajtót támadták, amely mindennek az oka. Na de a sajtó majd csak kiheveri ezt a nagy csapást.

A rendőrség részéről Kemény Ignác rendőr alkapitány volt jelen a népgyűlésen több tisztviselővel és egy csapat rendőrlégénnyel.

Ma, vasárnap délután 4 órakor tehát újabb népgyűlés lesz a Nagypiacon.

A vas- és fémmunkások, továbbá az ácsok is mozgolódnak. Ma, vasárnap délelőtt 10, illetve 11 órakor a Bihar söröcsarnokban szakszervelet tartanak, a rendőrség engedélyével.

Oberwalder és Ladstädter
udvari kalapgyárosok
szalmakalap készítményei legkedvezőbben
REICHARD áruháza
üzégnél kaphatók.

115 A

Véres falusi bál.

Gyilkolt a bíró.

Egy öreg, 60 éves ember véres tettéről ad hírt béli tudósítónk. Mátyus Péter, Bél község törvénybírája a tettes, aki hirtelen megdöglött a bíróságból megölt Tura Istvánt.

Bél községben nagy kévebál volt a minap, melyen ott voltak a községbeli lakosok mind. A fiatalság nagyon jól mulatott, vigan táncolták a csárdást, míg egyszerre a vig mulatságot megzavarta egyik gazdának a halálhőrgése.

Mátyus Péter, a községi bíró már régóta ellenséges viszonyban volt a Tura testvérekkel, akik szintén megjelentek a bálon. A bíró, amikor észrevette őket, azonnal menni akart mert félt, hogy összeütközés támad közöttük. A társaság azonban addig marasztalta a jókedélyű öreg embert, hogy az nem távozott el a kévebálról. Ott mulatozott, iddogált a többiekkel.

Nyugodtan, csendesesen folyt a mulatság éjfélig, amikor kitört a verekedés.

Tura István ugyanis valami hangos megjegyzést tett a társaságban s az öreg bíró azt hitte, hogy neki szól a sértés. Hirtelen felugrott, odament az ő asztalukhoz és rákiáltott a két testvére.

— Engem akartok bántani?

— A kutya se törődik magával vén ember! — válaszolt Tura István.

Ez a válasz feldühösítette az ingerlékeny bírót, aki hirtelen felkapott egy sörösuveget és

ugy vágta Tura István fejébe, hogy az vértől elborítva, eszméletlenül terült el a földön.

A mulatságnak azonnal vége szakadt. A legényhez futottak az emberek, de nem lehetett már segíteni rajta. A súlyos ütés azonnal megölte.

Mátyus pedig azonnal feljelentette magát a csendőrségen. Azonnal letartóztatták és beszéltették a nagyvárad kir. ügyészségére.

UJDONSÁGOK.

Erős Rezső távozása.

Erős Rezső, a nagyvárad kir. sz. püspöki uradalom volt jószágigazgatója, tudvalevőleg megvált díszes állásától s Esztergomba költözik, hogy átvegye az ottani főképtalan gazdaságának kormányzását.

Erős Rezső távozása veszteség Nagyvárad város társadalmára, mert nemcsak mint kitűnő gazdát ösmertük meg azon pár év alatt, mióta Nagyváradon lakik, hanem láttuk azt a széles körű ismeretről, nagy ssaktudásról tanuskodó buzgó tevékenységet, amelyet a város társas életében, Bihar megye közigazgatási bizottságában kifejtett.

Mint Bihar vármegye közgazdasági előadója, nemcsak élénk figyelemmel kísérte a vármegye közgazdasági életét, hanem közreműködött annak fejlesztésén is. Egyik-másik kérdésben a messze jövőre kiható munkásságnak gyümölcseit még ezután fogja élvezni Bihar megye.

Nagy szakértelemmel teljesen átdolgozta Bihar megye összes legelő szabályrendeleteit; pompás, nagy tanulmányra és élénk szociális érzékre valló becses és nagyszabású memorandumot dolgozott ki a munkásházak kérdésének megoldására, amely munkája még fenn van a minisztériumban. Bihar megye közgazdasági állapotáról összeállított évi jelentései elűtöttek teljesen az ilyen sablonos jelentésektől s tanulságos, szakszerű fejtegetéseivel a kormány figyelmét is felkeltette.

Nagy része van a Magyar Bank megalakításában, amelynek mostanáig elnökgazgatója volt.

Távozása folytán lemondott közgazdasági előadói tisztéről s ezt bejelentette úgy a földművelési miniszternek, mint Bihar vármegyének.

Tisztelettel kedden, augusztus hó elsején nagyobb szabású banketten vesznek tőle búcsút.

* **Személyi hír.** Dr. Gerő Sándor orvos, Marienbadból hazaérkezett Nagyváradra s megkezdte orvosi működését.

* **Visi Major Lajos királyi tanácsos** Visi Major Lajos pénzügyi tanácsosnak, akit nemrég helyeztek át Székesfehérvárra kir. pénzügyigazgatóhelyettesé, király ő Felsége a királyi tanácsosi címet és a VI. fizetési osztály jellegét adományozta.

* **Helyettesítés.** A kereskedelmi miniszter értesítette Bihar vármegyét és Nagyvárad városát, hogy Varró Domokos műszaki tanácsosnak az államépítészeti hivatal főnökének öt heti szabadságot engedélyezett augusztus

hó 1-től s ez időre úgy a hivatal ideiglenes vezetésével, mint a vármegye és a város közigazgatási bizottsági ülésein való képviselővel May Sándor kir. főmérnököt bizta meg.

* **Cimadományozás.** A király ő Felsége Kirch Arpád, nyug. honvédelezredesnek az ezredesi, Nagy Farkas nyug. honvédszázadosnak pedig az őrnagyi címet és jellegzet adományozta.

* **Legelő a városháza mellett.** Nagyvárad városa elkészítette a városháza mellett a Körözs köpart beton munkáját. Azóta ott disztelenkedik a terület s valóságos szegény, amelyen állapotban van. Azt értjük, hogy a burkolatot nem készítették a város, mert az várja, hogy a feltöltés ülededjék; nem értjük azonban azt, hogy olyan elhagyatott állapotban türi a város ezt a helyet. Derékig érő legelő nőtt már ki a feltöltött parton s mindentéle gíz-gáz tenyészik a városháza közvetlen szomszédságában. Továbbá a két lejárónál a lépcsőket miért nem készítik már el, hiszen a vállalkozó köteles lett volna már eddig is befejezni a munkálatokat. A vaskerítés talán még nincsen készen a vasöntődében, de ez nem állja útját a lépcsők elkészítésének s hogy a területet türethető állapotba hozzák. Mit szólnak a mai állapotokhoz az idegenek, ha látják az ottani gyönyörűséges állapotokat.

* **Székelyhid—nagyéleti vasút.** Bihar vármegye törvényhatósága több oldalról nyert felszólítások alapján felszólítást intézett a bihari helyérdekű vasút részvénytársasághoz, hogy hajlandó-e kiépíteni a székelyhid-nagyéleti utvonalat. A vasut tegnap értesítette a vármegyét, hogy igenis kiépíti az új vasutat, előbb azonban tudassa a vármegyét, hogy mily szeggyel hajlandó támogatni a vállalatot. A vármegye támogatásának felajánlása után azonnal hozzá fog az építkezéshez.

* **Kecskemét köszönete.** A Kecskemétet ért katasztrófa alkalmával, Nagyvárad városa volt a legelső, amely részvétét fejezte ki és küldött 2000 koronát a károsultaknak. A részvétet és adományt most köszöni meg a polgármester, aki a következő levelet intézte a tanácshoz:

Tekintetes Tanács!

Nagybecsű átiratukban meleg közvetlenség-gel őszinte részvétért és azon testvéries együttérzésről tanuskodó kétezer koronás adományért, melyet a Tek. Törvényhatóság nemes közön-sége, városunk károsultjainak felségélyezésére nagylelkűen megszavazni kegyes volt, városunk közönsége és a károsult lakosságunk nevében is hálás köszönetemet nyilvánítom.

Kecskemét, 1911. július 27.

Kada s. k.,
polgármester.

* **Nyomorból a halálba.** Nagybárodól jelenti tudósítónk, hogy ott Hátszeg Valentin szénégető munkás fölbőltte magát és azonnal meghalt. Nyolc gyermek atyja volt a 47 éves szénégető s a nagy családot csekély keresetéből nem tudta eltartani. Néha napján még kenyér is alig került az asztalra, az inség mind gyakoribb vendég lett náluk. A szerencsétlen apa nem tudta már nézni a kenyérért síró, keserves gyermekarcokat s elkeseredésében föbőltte magát, ott hagyta a sok kis gyermeket árván, egyedül, akiknek ezentul ki tudja, lesz-e száraz kenyérük is?

Reggelizés előtt félpohár
Schmidthauer-féle
Használata valódi áldás gyomorba-
josoknak, székszorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserűvíz

Az elrontott gyomort
2-3 óra alatt tel-
jesen rendbehozza.
Kis üveg 40 fill.
Nagy üveg 60 fill.

Kapható Nagyvárad és vidékén minden gyógyszerárban és jobb fűszerüzletben.

* **Nogi tábornok Budapesten.** A japánok hős hadvezére, Nogi tábornok, aki néhány hét óta európai körúton van, tegnapi este Belgrádból Budapestre érkezett. Két japán tiszttel, Joshietovall és Moriokoval, akik a tábornok kíséretében vannak, a Hungária-szállóban vett lakást. Minthogy Nogi tábornok teljes inkognitóban utazik, azt az utasítást adta ki a szálló portásának, hogy senkit sem fogad. Nogi reggel korán kelt és egy órai automobilutazást tett. Megtekintette a főváros szebb pontjait, azután visszatért a szállóba, ahonnan 9 óra 20 perckor Bécsbe utazott.

* **Reklam tükrök a színházban.** A budapesti Universale szabadalmakat és találmányokat értékesítő vállalat Nagyváradon több helyen állított fel villamos reklam tükröket. Folyamodott a városhoz, hogy a Szigligeti színház előcsarnokában is állíthasson fel ilyen reklam tükröt. A városi mérnöki hivatal ellenzi az engedély megadását, mert a berendezés tűzveszélyes, azonkívül pedig sértené a színházi függönybérlet érdekeit is az engedély megadása.

* **Baleset a csatorna lefektetésénél.** Tegnap délelőtt baleset történt az össi-gyűjtő csatorna lefektetésénél. Tenczer András beton munkás körülbelül másfél méter magas és egy méter széles csatorna darab belsejében az összekapcsolását végezte. A már lerakott beton csatornának tetején gördítettek egy hasonló vastag csatorna csövet. A gördülő cső nagy súlyánál fogva betörte az alatta levőt, s annak darabjai Tenczert a hátán és mellén megsebeztek. Sebeivel a mentők beszállították a biharmegyei kórházba, ahol az inspekciós orvos rögtön ápolás alá vette. Sérülése súlyos, de nem életveszélyes.

* **Cirkusz Nagyváradon.** Alig zárják be a szinkört, itt lesz a cirkusz Nagyvárad közönségének szórakoztatására. Schmidt magyar cirkusz tulajdonos nagy társulatával augusztus 1-én megérkezik s a Nagypiac-téren állítja fel sátorábrát. Két hétig lesz Nagyváradon. A társulat kitűnő artista erőkből áll s mutatványai mindenütt nagy tetszésben részesültek. Műsora is élvezetes és változatos.

* **Alispán ur, keresse meg a barát-német.** Vágó Teréz, aki jelenleg Newyork felhőkarcólói között éli napjait, nagyon amerikaián gondolkozik a magyar közigazgatás tisztviselői felől. Vágó Teréz jó pár évvel ezelőtt egy biharmegyei jegyzőnek volt a felesége. A jegyző meghalt s az özvegy Amerikába keresett új hazát, ahol jó ideje még nyugdíjáról is megéledkezett. Hosszu évek után, most eszébe jutott a nyugdíj és levelet írt az alispánnak. A levélben első sorban megemlíti, hogy a vármegyénél mindig jó helyen van a pénze, azonban most már szüksége van neki is rá. Kéri az alispánt, utalja ki részére a kis összeget. Okmányai ugyan nincsenek, hanem a jegyzői fizetéséről szóló könyvet nagyon könnyen megszerezheti az alispán, olyformán, hogy volt neki egy barátja Leitmanné, aki régen a Kert-utcában lakott és később, a levél szerint, az olá püspök utcájába költözött. Ez a Leitmanné talán még mindig ott él, ha meg nem halt, csak keresse meg az alispán, adja a tanácsokat a jó öreg Vágó Teréznek. Ezek után az alispánnak nincs más mit tennie, mint társznját venni és az olá püspök utcájában felkeresni a Vágó Teréz barátját Leitmannét. No ezt aligha fogja elérni, mert első sorban a vármegye nyugdíját Amerikába nem küld, de meg Leitmannét se igen kerítik elő, mert az alispánnak vannak más dolgai is.

* **Tifusz Váradszőlősen.** Jánossy Gyula helyettes rendőrfőkapitány tegnap sürgős átiratot intézett az alispánhoz. Az átirat szerint a rendőrségnek tudomására jutott, hogy Váradszőlős községben tifuszjárvány lépett fel. Tekintve azt, hogy Szőlősről igen sok tejet hoznak Nagyváradra, így a város közönsége fertőzésnek van kitéve, felkéri a rendőrség az alispánt, hogy sürgősen intézkedjék az inficiált udvarok bezáratása iránt.

Dr. Granichstaeden, Bécs város főorvosa már az 1878-iki évben a következőkkel számolt be: Oly egyéneknek, akik a szükséges testmozgásban akadályozva vannak, előbb vagy utóbb étvágytalanság, minden étkezés után kellemetlen érzések, hosszadalmas gyomorbagok, makacs székrekedés és aranyeres bántalmak jelentkeznek. E bajok megszüntetésére sem növényi szerek, sem más ásványvizek nem teljesítenek oly tartós, jó szolgálatokat, mint egy több heti kúra a természetes Ferencz József-keserűvízzel. A sokoldalulag bevált Ferencz József keserűvíznek egy családban, egy háztartásban sem szabad hiányoznia. — Kapható gyógyszertárakban és fűszerkereskedésekben. A Szétküldési-Igazgatóság Budapesten.

* **Feloszlatják egy járás képviselő-testületét.** A belényesi járásban megindított kulturációnak még igen szomorú következményre van kilátás. A képviselőtestületek nem hajlandók megvalósítani előbbeni határozataikat, melyekben a községi iskolák felállítását mondták ki. A belényesi járás főszolgabírája most már nem is kísérletezik a képviselőtestületi tagokkal, hanem a törvény rendelkezései szerint fog eljárni. Tegnap az iskola-ügyekről ismét jelentett a főszolgabíró. Eszerint a belényesi járásban mindössze Borda községében kezdtek meg az építkezést. Bordán szeptemberben már meg lehet kezdeni az új iskolában a tanítást. A járás többi községeiben azonban egyáltalán nincs kilátás az építkezésre. Erre vonatkozólag a főszolgabíró a következőket mondja:

— Járásom iskolaépítésére kötelezett többi községeiben a községi iskolák építése, a felízgatott és félrevezetett képviselőtestületek renitens magatartása következtében nem volt megkezdhető. A községi iskolák létesítésének meg-hiusítására törekvő képviselőtestületek feloszlatása iránt az ösi közgyűlésen fogok előterjesztést tenni.

A feloszlatás után még az új képviselőtestületekkel ismét megkezdik a kísérletezést s ha az sem jár eredménnyel, úgy hatósági uton fogják felépíteni az iskolákat. Ezek után igen heves összeütközésekre van kilátás, mert a jelenleg is dolgozó izgatók nem fognak pihenni és még igen nagy meggondolatlanságra is ragadják majd a szerencsétlen románokat, akik most vakon engedelmeskednek a lelketlen agitátoroknak.

* **Az ügyvédi pálya megnehezítése.** Az ügyvédi szervezetmódosító törvényjavaslat a képviselőház előtt fekszik. Ebből most már pár hét alatt kétségtelenül törvény lesz, mert hiszen Székely miniszter és Balogh államtitkár több ízben kijelentették, hogy ezt a kérdést tekintik az igazságügyi és kultusz-tárca legégetőbb s leggyorsabb megoldást követelő problémájának.

Az ügyvédjelölti gyakorlat meghosszabbítására vonatkozó törvényjavaslat már beterjesztett a képviselőházba. Ez az új törvény az ügyvédjelölti gyakorlatot két évvel meghosszabbítja s a gyakorlat megkezdését a doktoratus megszerzésétől teszi függővé. A kiknek tehát jogi vizsgái (szigorlat, alapállamvizsga ügyvédi) vannak hátra, — saját érdekükben siessenek, mert az új rendszer az egész vonalon a vizsgák anyagának megtízszereződését és eddig nem ismert szigorúságot és

precizitást hoz majd magával. E tendencia különben már is érezhető, mert a censorok lépés-nyomon fokozódó követelményeket támasztanak a vizsgázóval szemben. Ne áltassa senki magát azzal, hogy a törvény méltányosságot fog gyakorolni, hanem fogjon azonnal a készüléshoz, amelynek egyedül célravezető: időt, fáradságot és költséget megtakarító gyors és biztos módját. A jogi vizsgák letétele c. munkában (IV. kiadás, negyvenedik ezer) találja leírva. Díjmentesen küldi dr. Dobó, Kolozsvár, Bolyai-u. 3. 402

* **A Dr. Richter-féle Liniment. Caps. comp. (Horgony-Pain-Expeller)** igazi, népszerű háziszerré lett, mely számos családban már sok év óta mindig készletben van. Hátfájás, csípőfájdalom, fejfájás, köszvény, csuszál stb.-nél a Horgony-Linimenttel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapító hatást idéztek elő; sőt járványkóránál, minő: a kolera és hányóhasfolyás, az altestnek Horgony-Linimenttel való bedörzsölése mindig igen jónak bizonyult. Ezen kitűnő háziszerré jó eredménnyel alkalmaztatott bedörzsölésképpen az influenza ellen is és üvegekben: á K —.80, K 1.40 és K 2.— a legtöbb gyógyszerárban kapható; de bevásárlás alkalmával tessék határozottan: Richter-féle Horgony-Linimentet (Horgony-Pain-Expeller) kérni, valamint a „Horgony” védjegyre figyelni és csak eredeti üveget elfogadni.

* **Aki passzióból lövődöz a közönség között.** A margitai Margit vendéglőben a napokban Marosi József ács iparos nagyon jól találván magát pezsgőt rendelt. Mikor már kiürültek az üvegek és a Marosi zsebei, az alaposan illuminált ácsmester revolvért vett elő s nem törődve azzal, hogy a vendéglő zsu-folásig van, az üres pezsgős üvegekre kezdett lövöldözni. A különös passziótól a vendégek rémülten menekültek és kérték segítséget a főszolgabírótól, aki a lövöldöző mestert a csendőrökkel elkísértette és garázdálkodásért 2 napi elzárásra ítélte. Morosi most felebbezett az ítélet ellen az alispánhoz. Felebbezésében azt hangoztatja, hogy ő csak passzióból lövöldözött s ezért az a 2 nap nagyon sok.

* **Pompás változás.** Gyakran megessik, hogy találkozunk hölgyekkel, akiknek arca csodálatosan előnyös változáson ment át. A szeplők, májfoltok, ráncok és mitesszerek, melyek régebben szép számmal díszlettek az illető hölgy arcán, mind eltűntek mint a kámfor. Ha őszinte az illető hölgy, akkor elmondja, hogy arcának ezt a pompás változást a világhírű Földes-féle Margit Crém-nek köszönheti, a melynek nemcsak az a főelőnye, hogy ideális széppé varázsolja az arcot, hanem az is, hogy teljesen ártalmatlan. Ára kis tégely 1 korona, nagy tégely 2 korona. Kapható minden gyógyszerárban és drogériában. Készíti és postán küldi Földes Kelemen gyógyszerész, Aradon. 252

* **Összeégette a kénsav.** Borzalmas égési sebekkel szállították be tegnap Dill Gyula mezőtelegdi cső-szerelőt a biharmegyei kórházba. Dill tegnap reggel a mezőtelegdi petroleumgyár gépházában egy kénsavval telt tartály felett dolgozott. Eppen egy vastag cső összekötésén fáradozott, midőn a behelyezendő 4 kgm sulyu anyacsavart az alatta levő kén-savtartályba ejtette. A kénsav fölfreccsent arcára, mellére, kezeire és súlyos égési sebeket okozott. Sebeit bekötözte a gyári orvos és beszállította a kórházba. Sérülése súlyosabb természetű.

* **Aratás után a legjobb program:** Pöstyén-tüdő. Ki gyógyulni, ki üdülni megy oda és mindegyik megtalálja azt, amit keres. A világhírű kenes iszapforrások tudvalevőleg még a legbetegbb, legbénább embert is talpra állítják. A szórakozást keresők részére pedig oly változatos időöltés áll rendelkezésre, aminőt csak egy valószínűségi vígütdő nyújthat. Innen van az, hogy Pöstyén-tüdő évről-évre hatalmas lépésekben fejlődik és az idén is 3000-rel növekedett a tüdővendégek száma.

x **Vadászok figyelmébe.** Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy Rákóczi-ut Moskovits-palotában egy modern fegyverüzletet nyitottam, hol mindennemű fegyverek, revolverek és töltények kaphatók. Fegyvereket szakszerűen javítok. Ladányi József puskaműves és fegyverkereskedő. A vadászati évad vége felé közeledik. Felhívom a fegyvertartók figyelmét, hogy fegyvereiket javítás végett bizalommal hozzák műhelyembe. M. kir. löporáruda. Telefon 269.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét folyó év május 1-én helyezte át míg az építkezés tart Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házába, az Orsolya zárda templomával szemben.

* **Kiadó lakás a kamara épületében.** A kereskedelmi és iparkamara székházában egy 4 szoba, konyha s mellékhelyiségekből álló lakás a f. évi november 1 től kiadó.

FLEGMAN grenadinjai a legszebbek és legjobbak.

x WEISZ LAJOS kereskedelmi- és műszaki irodája lakás és szőnyeg pormentesítő vállalatot létesített, melyhez a világhírű Vacuum Cleaner pormentesítő gépet alkalmazza. A vállalat a jelentkezők sorrendjében kezdi meg működését. Lapunk mai számában közölt hirdetését t. olvasóink figyelmébe ajánljuk.

Siessünk Radó és Kertész

női divatruházába, Kossuth-utca 2. szám,
ki leltár miatt nagy occasiót rendez, hol a következő cikkek kerülnek olcsón eladásra.

Mosó grenadinok, batistok, selymek, pouplinok, ruhavásznak, francia delainok, ruha díszek és még sok más itt fel nem sorolt cikkek. — Most sok pénzt megtakaríthatunk, ha menyasszonyi kelenyénket itt vesszük.

Ifj. Rimanóczy Kálmán műbutorgyára

Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor-darabok avagy egész lakásberendezések, iparművészi tervezések és költségvetések díjmentesen eszközöltetnek. Új szerkezetű service-asztalok mahagoni, palisander és citromfából. A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos képviselője, eredeti gyári árak mellett.

x **Csésőgépekhez** előírásnak megfelelő mentőszekrények, kötszerek és mindennemű gazdasági cikkek legolcsóbban az *Ujvárosi drogeriában* Sas palota szerezhetők be.

CZAPFALVI JÓZSEF

mázoló, épület és butorfestő

Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.

Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, kerti butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidék megrendeléseket a legpontosabban készítek

Tisztelettel
358 Czapfalvi József.

x **Néhai fősztelendő Makutz Ernő** hteol. könyvtárát míg a készlet tart *olcsón* kiárusítom. Benkő A. könyvkereskedő. Rákóczi-ut 10 sz.

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és Smyerna ujdonságaimra felhívom figyelmüket. Okvetlen nézzék meg.

TATRAY GUSZTÁV
Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Törlesztéses kölcsön:

Feltételek:

Teljes árfolyam
5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ

bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévay-palota,
Ezredévi emlék-tér sarok.

Értesítés.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk **ÓVÁRY TESTVÉREK**

cég alatt.

Kiváló jóságú modern és izléses kályháinkkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtjuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fenntartani. A legdivatosabb és legegyszerűbb

cserépkályhák
állandóan raktáron vannak.

Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközöltetnek. Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel **Ováry Testvérek kályhás iparosok**

(Óváry Lajos utódai).

Csengeri-ut ca 27. szám.

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimmel és az elegáns ruhákat szerető úri közönséggel, hogy **a tavaszi és nyári szöveteim**

megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyszintén az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik

Nagybecsű pártfogást kér

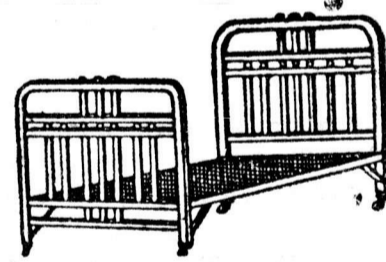
FRIEDLÄNDER

angol úri szabó cég

Nagyvárad, Szent János-utca 4. sz.
Mintákkal kívánatra háznál szolgálók.

* **Kovácsnai Horgász** viz hirdetésre felhívjuk a n. é. közönség szives figyelmét, mely ásványviznek a fogyasztása sok betegségben enyhítőleg hat a szervezetre.

Vas és rézbutor

gyári raktári

Székrenyő 3 matracca 20 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarmiss 4 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Vasárnap d. u.: Arany virág, este: Bukov, a székelek hóhéra.

Hétfő: Luxemburg grófja (Asszonyi és Tisza Karola bucsuja.)

Kedd: Mádi zsidó (A karszemélyzet jutalomjátéka.)

Kassay Károly és Bihari Bőske bucsuja. A színtársulat barbiter elegantianumára, Kassay Károly bucsuzott tegnap a nagyváradai közönségtől. Kassay távozását ószintén sajnáljuk. Kitűnő, szorgalmas művész, a ki

nem ismert rossz szerepet. Ő minden szerepet jóvá tudott tenni. Minden szerepben tudott találni olyan jellemző vonásokat, a melyeket érdemes volt feldolgozni; s feldolgozta azokat olyan művészettel és öntudatos eredetiséggel, a mely nem egyszer igazán meglepett még tőle is. Van azonfelül egy tulajdonsága, a mely kiemelte sokak fölött: kitűnő, eleven érzéke az elegancia iránt. Senki sem tudott a társulatnál olyan választékosan öltözni, senki sem tudta az előkelő világot olyan természetesen játszani, mint Kassay. Ő volt az arisztokrata és a katonatiszti szerepek mestere. Ez az igazi úri módor jellemezte társas érintkezésében is s ha még hozzávesszük, hogy kellemes baritonjával is tudta fokozni énekes szerepei hatását, akkor csakugyan érzékeny veszteségnek jelezhetjük Kassay távozását.

Bihari Böske aránylag nem sok sikert jegyezhetett föl nagyváradi tartózkodása alatt. Tulnyomólag énekes szerepekben léptették fel, ezekben pedig cérnaszál hangocskája nem nagyon érvényesült. Pedig neki való szerepekben sikert érhetett volna el, mint azt legutóbb a Cigányszerelemben is megmutatta. Óhajtuk, hogy új helyén szebb és sűrűbb sikereket érjessen el.

Tegnap este bucsuztak el mindketten a Tatárjárásban, a közönség szeretetének folytonos és lelkes megnyilatkozásai közt.

Bucsueőadások a szinkörben. Még három napon át játszik az ideai szinkörben a szinkör. Ma, vasárnap délután lesz az utolsó félhelyi előadás, mely alkalommal a népszerű Aranyvirág kerül színre. Este érdekes repriz lesz az Arénában, a sokáig műsoron volt híres népdráma, »Bukow, a székelyek hóhére« meg ma este teljesen új betanulás és rendezés mellett. A szinkör községe bizonyára szívesen veszi ezt a felelevenítést. Holnap, hétfőn este a »Luxemburg grófja«-ban bucsuzik az elszerződött Asszonyi László és Tisza Karola. Sokan ovációra készülnek a bucsuzó művészek tiszteletére.

A kórus jutalomjátéka. Kedden este, a színház férfi és női kórusának jutalomjátékával zárják le a színi idényt. Ujdonságot, a »Mádi zsidó«-t mutatja be a társulat, Gutti Soma kacsigató bohózatát, amely Nagyváradon még ismeretlen. Az előadás keretében nagyszabású kabaré lesz érdekes műsorrall. Az előadásra jegyek már ma válthatók a színház nappali pénztáráll.

IRODALOM.

Az Élet július 30-iki füzete a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg: Vasárnapi levél: Magyar bravur. — A csodálatos Nipponok. Fráter Aladár. — Lemondás. Zilahi László. — Hauser Gáspár nótája. (Költemény.) Paul Verlaine. — Selene. (Regény.) Orbán Dezső. — A svájci Rhone völgyében. Hugarus. — Leányaim, szép szomorúságok (Költemény.) Horváth Akos. — Signor Mario. Balla Ignác. — Csütörtök ur. (Regény.) Chesterton-Hévey. — Elítéltek klubja. Janeiro. — Könyvek. — Mozgóképek. — Szerkesztői üzenetek. Az »Élet« szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, VII. Damjanich-utca 50. szám alatt van.

A Vasárnapi Ujság július 30-iki száma a rendkívül érdekes képeknek nagy tömegével és gazdag szépirodalmi tartalommal jelent meg. Igen sikerült képek mutatják be Magyarország legnagyobb dohánygyárát, mely most épült fel

Budapest I. kerületében Lágymányoson. Két nagy képcsoport Budapest főváros utcáinak tipikus alakjait mutatja be jellegzetes pillanatképekben. Székely Mihály repüléséről, a római történelmi kiállításról, az 1849-iki ostrom alatt elpusztult régi budapesti német színház most napfényre került reliquiái s még egy egész sereg kép díszíti a lapot. Kaffka Margit eredeti regénye mellett Lux Terkától novellát találunk s e mellett a »Rezanov« című fordított regény folytatását. Költeményeket K. Tóth Kálmántól és Telekes Bélától közzöl e szám. Tárcaikk a hétről s a rendes heti rovatok. Irodalom és művészet, sakkjáték stb. — A »Vasárnapi Ujság« előfizetési ára negyedévre öt korona, a »Világkronika«-val együtt hat korona. Megrendelhető a »Vasárnapi Ujság« kiadóhivatalában (Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4 szám). Ugyanítt megrendelhető a »Képes Néplap«, a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre két kor. 40 fillér.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐ
BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ

BAKTERIUM-MENTES

természetes ásványviz.

Üdit-gyógyít. Üdit-gyógyít.

Vese- és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, húgykő- és fényképződésnél, a légutak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmánál kitűnő hatásának bizonyult.

Orvosiilag ajánlva. — Főlerakat:

JANKY ANTAL utóda
cégnél Nagyvárad. 203

MULATSÁG.

Anna-bál a Félix-fürdőben.

Anna napját a hagyományos pazar pompával ünnepelte meg a Félix-fürdő közönsége, élén Komzsik Alajos bérlővel, akinek buzgó rendezése mindenütt meglátszott a nagyszerűen sikerült Anna bálon. A hatalmas vendégsereg mindig örömmel fog visszaemlékezni erre a szép estére.

A nagyszerű ünnepség gyönyörű tűzijátékkal vette kezdetét. Utána vidám hangulatban folyt le a tombolajáték, amelynek szép ajándéktárgyai kedves emlékei maradnak a szerencsés nyerőknek.

Tíz óra felé rázendített a zenekar az első csárdásra és magyaros jókedvvel folyt a tánc reggelig.

A mindenképpen nagyszerűen sikerült Anna-bálon jelen voltak közül a következők neveit sikerült feljegyezni.

Bagossyné, Bagossy nővérek, Bodó Erzsike, Komzsik Alajosné, Komzsik nővérek, Pajor nővérek, Schönberger Arminné, Schönberger nővérek, Verzár Istvánné, dr. Móré Pálné, Baghy nővérek, Leiter Margit, Nyíry főmérnökne (Marosvásárhely), Révész Erzsike, Voronyák Veronika, Padala Irén, Illosvay Sándorné, özv. Z. urka Jánosné, özv. Beck Antalné és leánya, Köszeghy Józsefné és leánya, Pekánovits Micike, Nagy Ferencné, Polónyi Sándorné, özv. Veres Jánosné, dr. Bogdán Tivadarné és még sokan mások.

A Református Kör daestélye. A nagyváradi-újvárosi Református Egyházi Enekkar és a Református Kör augusztus 6-án, vasárnap a Sport-téren (kedvezőtlen időben a Sport pavilonban) a nagyváradi-újvárosi református egyházi énekkar és a Református Kör javára táncal és ajándék játékkal egybekötött zártkörű

daestélyt rendez. Belépti díj 1 K 20 fillér. Ajándék jegy ára 10 fillér. A műsor igen változatos és minden tekintetben élvezetesnek ígérkezik.

NYILTTÉR.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpaddal nélkül is készít **kitűnő** hirtü nevü

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

Dr. Hirschmann Gyula

ügyvédi irodáját

Nagyvárad, Szt. László-tér 2.

(Kishidfő), a Gazdasági

és Iparbankkal egy épü-

letben megnyitotta.

501

TÁVIRATOK.

Sorrendváltoztatás a képviselőházban.

Budapest, jul. 29.

(Saj. tud.) Hir szerint az elnökség a hétfői ülésen előbb a véderőjavaslatot tárgyalatja, ezt rendszerre fogja emelni. Az obstrukciót ezen az alapon letörhetőnek véli.

Nagy tűz Bihar-Illyén.

Nagyszalonta, jul. 29.

(Saj. tud.) Ma délelben a Schwartz Miksa szérűje kigyuladt s az összehordott termés teljesen elhamvadt. A kár 50.000 korona.

A horvát képviselők napidijai.

Zágráb, július 29.

A kormányhoz közelálló lapok néhány hét előtt hírt költözték, hogy a szerb-horvát koalíció magyar országgyűlési képviselői a horvát iskolaegyesületnek adományozták napidijukat avégből, hogy Szlavóniában horvát iskolák létesítésével ellensúlyozzák a Julián-egyesület működését. Ebből egy szó sem igaz, de épp úgy alaptalan az a hír is, amelyet most terjesztenek, hogy a koalícióhoz tartozó horvát

képviselők a föl nem vett napidíjukat választási pénztáruk javára ajánlották fel. Ilyen terv nem is merült föl a koalíció kebelében és a híresztelés célja nyilván az, hogy Magyarországon diszkreditálják a koalíciót.

Ujabb földrengés Kecskeméten.

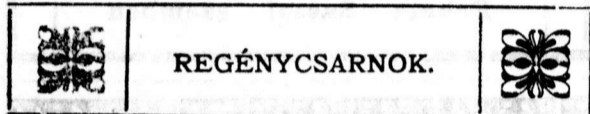
Kecskemét, jul. 29.

(Saját tud.) Az estd 0 óra 40 percor földalatti dükörgés által kísért, három másodpercig tartó, jól ér zhető földrengés volt, amely háromnegyed kettőkor gyengébben megisméltődött. A lakosság, amely a rengésekre felébredt, apatikusan viselkedik.

A konstantinápolyi tűzvész.

Konstantinápoly, jul. 29.

A nagy pusztulás idején 8600 ház hamvadt el és 18 emberélet vesztett oda. Az anyagi kárt 4 millió török fontra becsülik. A gyújtogatás gyanúja miatt eddig 75 züllött alakot fogdostak össze.

BÖSKE

Ira SARKADI NAGY SÁNDORNÉ

(Folytatás.)

32

Nem hitte volna, hogy a hajdani rut kis Böskeből stb. mondja tovább mondókáját, hisz meg vagyok szokva ugyanezt hallani mindenkitől, kit egy néhány éve nem látott, természetesen — hol finomabban kifejezve — hol így ahogy elmondottam volt — Andrásnak nagyon rosszul esett, a gögös hang, amellyel a leány beszélt, nagy öröme szolgált tehát amidőn a négyes kezdetét véget vetett a találkozásnak, amely dacára lebilincselő voltának igen kínos volt reá nézve, s szükségét érezte egy kis egyedüllétnek, amely alatt kuszált gondolatait összeszedhette.

Ó a szépek kedvence, áhított ideálja, ki maga a tartózkodó jéghidegség volt a legünnepeltebb szépséggel szemben is, s kit érintetlenül hagytak azok összes kitüntető kacérkodások, ő, ismétlem, most zavarba jött egy szép leány, türkésző, gögös pillantása előtt.

— Sok szépet ismertem, de ilyen ragyogó szépséggel még nem találkoztam, gondolá élénk csodálattal eltelve, az előtte tüneményként meg megjelenő szépséges leányon lelejtve elmélázó tekintetét.

— Avagy talán ez igéző jelmez okozza, hogy oly szokatlan szépségűnek tűnik fel előttem.

Ki hitte volna — Ludányi Böske a bál legünnepeltebb szépség királynője?

Soká eltűnődött volna még, ha egy vidám hang, egyszerre fel nem ébreszti álma dozó merengéséből.

— Nos Badi mit szólsz Böskehez, valóssággal elbűvölten állottál előtte, nagyon rajta felejtetted bámuló tekintetedet.

— Hát hogyan te kis huncut Margit te — mikor oly előkészületlenül talált egy csodás szépségű leányt megpillantanom az egykori csenevész csunya gyermek helyett.

Ez volt az oka elfogultságomnak, ez mondá elégtelen mintegy önmagához intézve a szót, úgy hiszem mindenki a helyzetemben így járt volna Te vagy az oka mindennek, mert te csaptál be te kis zsvány, kamatostól fizetek meg érte — mondá hirtelen jó kedve hangolódva András.

No hát láttak már ilyet elbűvöli egy szép leány s engem okol érte. Megérdemled, hogy most faképnél hagyjalak ezen csunya ráfogá-

sodért s ezzel kirtelen megfordulva Kovách felé tartott kinek közeledő lépteit felismerte volt.

Csintalanul visszamosolygott unokafivére, kinek trétás fenyegetésére ügyet sem vetve, piruló arccal tűnt el a sokaságban.

András egyszerre azon vette észre magát, hogy akarva nem akarva ismét a szép Erzsike közelébe jutott s nagy öröme éppén a következő szavak üték meg fülét.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése

Budapesten

A gabonatőzsdén tegnap nagyon szilárdan indult az üzlet a zárlatná, azonban nagymérvű lebonyolításokra ellanyhult az irányzat Forgalom 30 000 mázsá.

Határidők sáralata:

Aprilisi buza (1912)	— —	11.27
Októberi buza	— —	11.—
Októberi rozs	— —	9.07
Októberi zab	— —	9.11
Májusi tengeri (1912)	— —	7.45
Juliusi tengeri	— —	7.62
Augusztusi tengeri	— —	7.59
Augusztusi repce	— —	14.50

Délután jelent meg 2 órakor a földművelésügyi miniszter második szám szerinti termésbecslése, mely a búzát 48 és fél, a rozst 13, az árpát 15 és fél, a zabot 13 millió mázsára taksálja.

Budapesti értéktőzsdé.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	835.—
Osztrák hitelrészvény	— —	659.—
Jelzálogbank	— —	491.50
Leszámloló és pénzváltó	— —	568.75
Salgótarjáni köszén	— —	673.—
Osztrák államvasut részvény	— —	749.—
Közuti vasut	— —	777.—
Rimamurányi vasmű	— —	693.25
Városi vasut	— —	389.—
Beocsini cement	— —	—

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

Értesítés.

Van szerencsém a t. érdeklődő közönség tudomására hozni, hogy

a Magyar Vacuum Cleaner szabadalmazott lakás- és szőnyegpormentesítő vállalatot létesítem és a munkálatokat a jelentkezők sorrendjében megkezdem.

WEISZ LAJOS

keresk. és műszaki irodája

Szacsuvay-utca 81.

169

323. Telefon 323.

Biztosítási szakmában gyakorlattal bíró,

az összes irodai teendőkben jártas

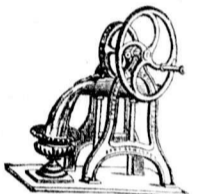
hivatalnok

alkalmazást nyer a Fonciére, Pesti biztosító intézet nagyváradi főügynökségénél.

A világ legjobb, legolcsóbb és legbiztosabb KÜTSZIVATTYUJA az

„OMEGA” lánckút

mert rendkívül sok vizet ad, mert kis gyermek kezelheti, mert soha be nem fagy, mert soha nem romlik, mert mindenki felszerelheti.

Kérjen felvilágosítást ingyen és bérmentve.

BÁRDOS és BRACHFELD

Budapest, VI. Gyár-utca 5. 259

TÁTRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közelműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótléka

egy régióknak bizonyult háziszser, mely már sok évtől a legjobb bedörzsölésnek bizonyult készvénynek, csúznál és meghűléseknél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszerháza az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

A világhírű
Málnási borvíz

a legjobb és legolcsóbb, a legelőkelőbb orvosok által ajánlott természetes savanyú ásványvíz. A málnási borvíz üdít, étvágyat gerjeszt és elősegíti az emésztést. Kitűnő hatású hűlés és közhvénynek valamint elkerülése a járványos betegségeknek. Ezen világhírű gyógyhatású ásványvíz kapható minden üzletben.

Főraktár: **Altmann és Társai**
bor és pálinka kereskedése Nagyvárad, Torna-u.
Telefon 1067.

Literje 24 fillér, 10 üveg megrendelésnél házhoz szállítjuk. Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltnék.

Magyar Breviarium.
Egyházi szolozsmák a Bold. Szűz, az apostolok, vertanúk, hitvallók és szűzek ünnepére és a halottak emlékére.

A szent szolozsma az Egyháznak legősibb és legfőbb imádsága, melyet a legudósabb szentek szerettek s melyet semmiféle költészet felülmúlni nem tudott. Tizenhét évszázad óta a szent szolozsmában találták szentjeink legfőbb örömeiket és sok szent mondja, hogy a szolozsma végzésekor az angyalok is velünk imádkoznak, mivel ez a kath. Egyház hivatalos, köteles imádsága kezdet óta. E lélekemelő himnuszok, szent beszédek és értelmezések magyar nyelven most jelennek meg.

Megrendelhető 5 koronáért „A Kereszt” kiadó-hivatalában Budapest, III., Nád-utca 1. szám.

Saját érdeke,
hogy lehetőleg összpontosítsa szükségleteinek beszerzését egy cégnél, mert ezton véli érdekeit legjobban.

Előnyei: 1. Nem kell ismeretlen cégekhez fordulnia.
2. Nem lesznek szétágazó kötelezettségek.
3. Állandó összeköttetésnél pontos és reális kiszolgálást biztosít magának.
4. Állandó összeköttetése mindig vigyázni fog önt vevőjének megtartani.

Saját érdeke, hogy csak ismert, előkelő céget tiszteljen meg bizalmával.

Aufrecht és Goldschmied utóda

Elek és Társa r.-t.
Budapest, IV., Károly-körút 10. sz.

Kaphaték kényelmes havi lefizetésre, állandó összeköttetésnél folyószámlára is:

1. A magyar és német irodalom összes termékei.	Tuloldali 12 osztályunk összes cikkei elsőrangú minőségűek és minden osztály cikkeiről külön kimerítő árjegyzékkel rendelkezünk és a kívánt árjegyzéket ingyen és bérmentve küldjük.
2. Képek.	
3. Bőröndök és bőrönd-árak.	
4. Férfi fehérneműek.	
5. Látesővek.	
6. Fényképkészülékek, felszerelések.	
7. Vadászfegyverek, pisztolyok, flóbertek.	Elvünk: Vevőnkünk megtartása, pontos kiszolgálás méltányos árak révén.
8. Chinaezüstárak.	
9. Csillár- és petroleum-lámpák.	
10. Rézbutorok.	
11. Szőnyegek.	Minden felvilágosítással szívesen szolgálunk.
12. Mindennemű hangszert.	

„Kovácsnai Horgász”
természetes szénsavdus, sós-savanyú ásványvíz. Kiváló gyógyhatása mellett borral páratlan, az összes ásványvizeket felülmúlja. A világhírű Gleichenbergi vízzel azonos összetételű és így gyomorhaj, vizeleti bántalmak, gégehurut stb. betegségeknek gyógyhatása szintén páratlan. Egyedüli főraktár Bihar megye területére **BLAHA ISTVÁNNÉ**, Fő-utca Stern-palota. Telefon szám 608. Egy üveg víz 1 liter ára 32 f., fél liter víz ára 19 f. : : Üveg és láda külön lesz felszámítva és pedig 1 l. üveg 16 f. és fél l. üveg 14 f. és egy láda 4 kor. Üveg és láda felszámított árban, ép állapotban, vissza lesz véve.

Feldstrick Kálmán
könyvtárosa és dobozgyártása
Nagyvárad, Rákóczi-ut Moskovits-ház
A Széchenyi étteremmel szemben.

Készít mindennemű a szakmába vágó munkát a legegyszerűbb és a legdiszesebb kivitelben.

Nagyvárad-város, Biharvármegye, Magy. kir. itélőtábla, a Nagyvárad és vidéki M. kir. Adóhivatalok, M. kir. honvédbadapródiskola és a megyei összes főszolgabírók és körjegyzők szerződéses szállítója.

231

PÉNZT
legelőnyösebb feltételek mellett szerez, ingatlanok adás-vételénél legsikeresebben közbenjár

Bihar megyei Föld-Hitel- és Áru közvetítő vállalat
Ritók Zsigmond utca 2. sz. Igazságügyi palota mellett.

Fugyivásárhelyi gazdaságunkban **gömbölyű és galy tűzifa** igen jutányos áron eladó.

Értekezhetni a
Bihar megyei Gazdák áru- és Hitelintézete részvénytársaság :-:
irodájában
507
Nagypiacz-tér, Andrányi-ház.

A N.-várad Agrár Takarékpénztár Részvénytársaság
Rimanóczy-utca 7 szám.

A nyári idény beálltával az utazó és nyaraló közönség figyelmébe ajánlja a legújabb szerkezetű nagy kényelemmel felszerelt :-:
magánletét-pénztart
(safe deposits)
mindennemű értéktárgyak megőrzésére.

Ezen páncélszekrényekben a közönség a kényelmesen legbiztosabban és saját zára alatt önmaga kezeli értékeit Okmányok, értékpapírok és mindennemű értékek megőrzésére szolgál.

A páncélszoba minden hétköznapon délelőtt 9-12 óráig és d. u. 3-5 óráig áll a felek rendelkezésére.

Dajkovits E.
fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása :-: utólérhetetlen. :-:

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József
villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez
NAGYVÁRAD, Perces-utca 9. szám.

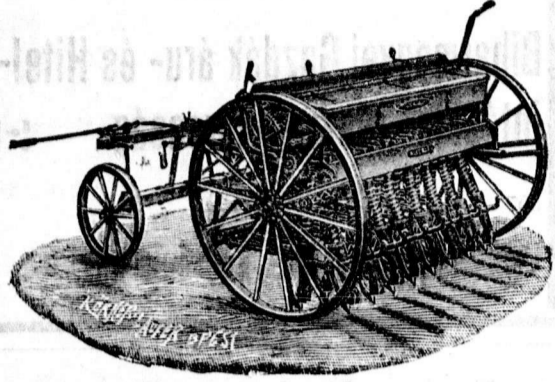
Szép, tartós és jól főző
takarék tűzhelyek
és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

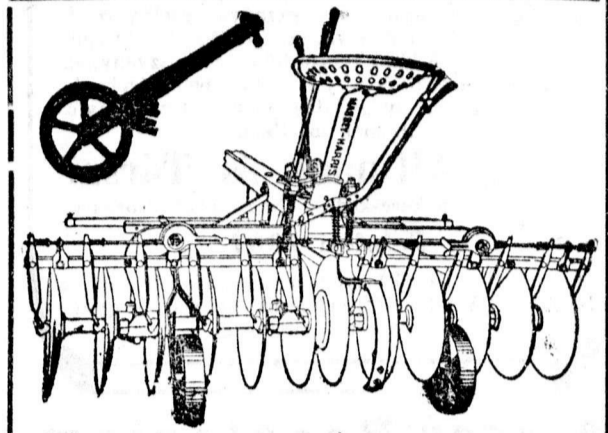

Benzinmotorok, gőzgépek, gőzeséplőgépek

RECORD-DRILL és RECORD II. műtrágyaszóróval kombinált vetőgépek,

**Resicai acélekék,
Amerikai tárcsásboronák
Kalmár-rosták és
egyéb mezőgazdasági gépek
állandóan raktáron vannak.
Árjegyzékkel, ajánlatokkal szívesen szolgálunk.**

Magyar Királyi államvasutak gépgyárának vezérügynöksége nagyváradai fiók.

Nagypiac-tér 1.

400

Telefon 858.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű izzólámpa különlegességek, fénypépes z-lámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénporcák szállítását, berakását és minden a szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb áron melletti.

Költségvetések ingyen.

villamos világítás

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

**MEGELŐZŐT
MOSKOVITS
ANATOMIAI CIPŐGYÁR**

**NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5. SZ.
Bémer-tér, (Bazár épület.)**

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Rákóczi-ut 5 szám, Veiszlovits-ház.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfinomító	88 kr.	1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr
1 » francia szájviz	25 »	1 tégely Margit crém	40 »	1 Gillette utánzatú borotva készlet	1 » 50 »
1 » száj szagtalanító	50 »	1 » Diana crém	65 »	1 valódi serte hajkefe	70 »
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 »	1 drb Dianna szappan	65 »	1 dublé bajuszkefe	20 »
8 » Thymol	20 »	1 dob Lickner puder	88 »	1 valódi serte rubakefe	45 »
1 » Stomatin	20 »	1 » amerikai porcellán puder	1 frt 20 »	1 körömkefe	05 »
1 » tégely Odontin togpasztá	55 »	1 üveg amerikai petrol	50 »	1 surolókefe óriási	20 »
1 drb Odontin betét	35 »	1 » Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — »	1 surolókefe kisebb	10 »
1 üveg Picavan	98 »	1 fekete champos	12 »	12 drb Royal angol cipő crém	96 »
1 üveg Bay Rum	85 »	1 rud rozsa Glycerin szappan	20 »	1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 »
1 » Jera violette brillantín	30 »	3 drb francia ibolya szappan	50 »	1 » cipőfényesítő flanel	20 »
1 » francia brillantín	15, 22, 35 »	1 » Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 »	1 » Jurigatem Zománc	80 »
1 » folyékony brillantín	50 »	1 » Speick szappan	28 »	1 mtr vörös gumicső	60 »
1 » valódi dió olaj	15 »	1 » Windsor szappan	88 »	Egynegyed Ko Brunz watta	85 »
1 » » » kivonat	75 »	1 tubus kaloderma	28 »		
1 drb bajuszkefő	15, 20 35 »	1 » Beloderma kézfinomító	20 »		

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebórnak ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvar.

Main railway schedule table for Budapest-Nagyvárad-Kolozsvar route, including columns for Vv., Gy. v., Sz. v., Tvsz., and station names like Budapest k. p. u., Bpest ny. p. u., Szolnok, Püspökladány, Bors, etc.

Püspökladány—Debrecen—Szatmár.

Vertical railway schedule table for Püspökladány-Debrecen-Szatmár route, listing stations and arrival/departure times.

Nagyvárad—Vaskóh—Körösbarafalva.

Table for Nagyvárad-Vaskóh-Körösbarafalva route, showing station names and train numbers.

Vésztő—Kötegyán—Pusztahollód.

Table for Vésztő-Kötegyán-Pusztahollód route, showing station names and train numbers.

Szombatság—Venterrogoz—Bihardobrosd.

Table for Szombatság-Venterrogoz-Bihardobrosd route, showing station names and train numbers.

Nagyvárad—Békéscsaba—Szeged—Arad.

Table for Nagyvárad-Békéscsaba-Szeged-Arad route, showing station names and train numbers.

Nagyvárad—Gyoma.

Table for Nagyvárad-Gyoma route, showing station names and train numbers.

Szekelyhid—Margitta—Szilágysomlyó.

Table for Szekelyhid-Margitta-Szilágysomlyó route, showing station names and train numbers.

Nagyvárad—Ermihályfalva.

Table for Nagyvárad-Ermihályfalva route, showing station names and train numbers.

Debrecen—Nagyvárad.

Table for Debrecen-Nagyvárad route, showing station names and train numbers.

Sáránd—Nagyléta—Vértés.

Table for Sáránd-Nagyléta-Vértés route, showing station names and train numbers.

Text block providing information about the railway schedule, mentioning the date of validity and the source of the data.

Telefon: 629. sz.   Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkaért jótallok.

Telefon: 629. sz.   Telefon: 629. sz.
192

NIGRIN

(Fenolendé)

a legjobb cipőkrém

• Mindent kapható!

A bécsi vadászati kiállításon arany éremmel kitüntetve

Bumbera István

papi- és polgári szabó

NAGYVARAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szálítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

STERNADIF

BRONZMŰVES
FÉMIPAR GVÁRTÁSI
MŰTELEPE.
ELEKTROTECHNIKAI
FELSZERELÉSI VÁLLALATA.

VÁLLAL MINDEN GALVANIZÁLÁST SZINBEN

BÉMER-TÉR 3 TELEFON 556.

NAGYVARAD

A Biharmegyei Gazdák Aru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok árfandók 5°-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra. 163

A hölgyek tudják legjobban mily fontos a SZÉP, ÜDE ARC

mily hatalom és kincs az, mily előnyökben részesül egy szép nő.

Szépnek lenni azonban nagy feladat, nem elegendő hogy valaki csinos, fess és kedves legyen, hanem a legfontosabb, hogy az arcüre tisztá sima legyen. A nők tudják ezt és ezért nagy gondot fordítanak az arcür ápolására, a szépség fenntartására és emelésére. A. 252

A FÖLDES-féle MARGIT-CRÉME

az egyedüli szer, mely 5-6-szori használat után biztosan eltávolít kiütéseket, pattanásokat, miteszt, szeplőket, májfoltokat, ráncokat és az arcot fehériti, üdíti és fiatalítja.

A Földes-féle Margit-Créme teljesen ártalmatlan, páratlan és csodás arc-szépítő

Kapható az egész világon. Tégelye 1 kor. és 2 kor. Készíti és postán küldi:

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész ARADON.

Kapható Nagyváradon: Bleyer József, Csanda Ernő, Farkas István, Grosz Sándor, Hering Sándor, Irgalmasok, Hegedüs S., Leszner Alfréd, Molnár Lajos, Nyíry György, Pohl Jenő, Nagy Kormány Zoltán, Sznágy Ferenc gyógyszerárakban. Ujvárosi drogériában, Vadász Albert drogériában, Berger Sándor illatszerekkereskedésében. Nagyszalonján: Berkes Ármán, Szabó Emil, Félixfürdőben: Kovács Béla gyógyszerárakban.

ITAZ AMERICAI HÖ HULLÁM.

LEGJOBBAN VÉDEKEZHETÜNK

TARSOLY ÉS RISZTÓ FÜRDŐ KÁDJAIBAN.

sz: 2   3   4
Kor: 36.- 40.- 48.-